

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

De POSTRYDER vershynt eens per week, 's zaterdags.
Men schryft in te Tongeren by de W. J.-P. COLLÉE, boekdrukker
en uitgever van dit blad, groote markt, n° 20, en by alle postdirecteurs.
Alle toezending van brieven, annoucen, geld, enz., moet gefrankeerd
zyn.

Het abonnement vooraf betaalbaar is bepaald op 3 fr. per jaer.
„ „ „ „ 3 fr. per half jaer.
Een blad afzonderlyk 20 centimen.
De aankondigingen, per drukregel. 15 „
De reklamen „ „ 25 „

By het zenden van aankondigingen is eenieder verzocht duidelyk
niet te drukken of dezelve in den POSTRYDER alleen, ofwel ook in
het fransch blad, le COURRIER DU LIMBOURG, moeten opgenomen
worden. Deze laetste, voor verscheidene achtereenvolgende keeren
gegeven genieten voordeeliger conditiën.

TONGEREN, DEN 8 MEI.

Landbouw.

Sedert een vyftigtal jaren vooral is de europische be-
volking op eene aanzienlyke wyze aengegroeid. Maer
die aengroeiing van de bevolking moet ook met de
vermeerdering der voorbrengst van de levensbehoeften
gepaerd gaen, wil men den hongersnood niet te moet
snellen.

Ten gevolge der noodwendigheid hebben zich een
aental goede geesten sedert veel jaren op de verbeterin-
gen van den landbouw toegelegd en de heerlykste uit-
komsten verkregen.

Men is er echter nog verre van onder dit opzicht het
uiterste punt te hebben bereikt, en volgens de bereke-
ningen van bevoegde mannen, kunnen de landbouw-
voorbrenghen nog op eene ontzaglyke ja schier onbe-
paelde wyze vermeerderd worden.

Hier toe is het noodig, dat de landbouwer de weten-
schap ter hulpe roepe, en de natuer als 't ware hare
voortteelingsgeheimen ontstele. Maer dat men niet
denke, dat het voldoende zy alleen theoretische kennis-
sen te bezitten, om met vrucht den landbouw te onder-
nemen. De praktyk moet zich met de wetenschap ver-
eenigen of anders zal al wat men verrigt slechts op
teleurstellingen uitkomen.

Een voornaem hollandsch akkerbouwkundige. M.
Staring geeft hieromtrent eenige wenken, welke wy
het niet nutteloos denken hier mede te deelen :

« Och dat komt van de theorie! » zegt de boer,
wanneer hy ziet, dat eenen zoogenoemden Heeren-
boer de onderneming mislukt, wanneer die aenhoudend
meer uitgeeft dan ontvangt, en wanneer eindelyk zyn
geheele boeltje met 150 percent verlies aan eenen ande-
ren verkocht wordt, eenen zoogenoemden prakti-
cus, onder wiens beheer dik wyls de zaak welvaert.

« Maer zou dat wel komen van die theorie? Zou
waerlyk die Heerenboer te veel theoretische, te weinig
praktische kennis bezeten hebben? Ik geloof dat men
het mislukken van diergelyke onderneming aen eene
geheel andere oorzaak moet toeschryven; het is meestal
niet gebrek aen praktische kennis, maer aen kennis
van den landbouw in het algemeen. Hy, die haarklein
weet hoe de planten zyner akkers te samengesteld zyn
en die mikroskopisch weet uiteen te pluizen; hy die,

op een duizendste gedeelte na, kan opgeven uit welke
bestanddeelen zyn grond is te samengesteld, en hoeveel
ponden phosphor of solfer er aen ontbreken om dien
geschikt te maken tot het voeden van de geteelde ge-
wassen; hy, voor wien de ingewanden van zyn vee
zoo bloot liggen, ten gevolge van zyn anatomisch, phy-
siologisch en pathologisch doorzicht, als of vel en spieren
slechts een glazen hutzet waren; dien man, al kende
hy van den landbouw niets meer dan den naam, zou
men eenen theoretischen landbouwer noemen, zoodra
hy het slechts in zyn hoofd kreeg om eene hoerdery op
touw te zetten. In myne oogen, evenwel, blyft hy de
geleerde kruidkundige, scheikundige en veearts, mis-
schien allersgeschikt om een Hoogleeraers-betrekking
te vervullen, maer hoogst onbekwaem voor het bedryf
dat hy opgevat heeft. Hy verstaet wel theorie, maer geen
landbouw-theorie. Landbouw-theorie omvat de land-
bouw-praktyk in zyn geheel; de wetenschappelyke
landbouw is geheel en al op den landbouw, zoo als die
uitgeoefend wordt, gegrondvest; de theorie is uit de
praktyk ontsproten en ontwikkelt zich voortdurend uit
deze; de landbouw-theorie is de kennis van de redenen,
waerop de landbouw-praktyken steunen; die de theorie
kent zonder de praktyk, kent het a b c, maer kan niet
lezen.

« Laet men het liever by den regten naam noemen.
Gebrek aen landbouw-kennis is de oorzaak, dat er zoo
dikwyls gelden worden uitgegeven die met interest en
kapitaal verloren gaen, dat er zoo dikwyls landbouw-
ondernemingen mislukken, ondernomen door lieden
welke wel iets, eenige algemeene theoretische beginse-
len van den landbouw hebben leeren kennen, maer
welke zich de wetenschap niet op het veld noch in den
stal hebben eigen gemaakt, de eenige plaatsen waer
men die kan leeren kennen. Wanneer de Heerenboer
uitlemuntend weet hoe alle deelen van den ploeg samen-
gesteld moeten worden, maer die niet weet te sturen,
zoo zal hy ook zynen bouwmeester niet kunnen terget
wyzen wanneer deze de onmogelykheid verdedigt dat
er met eenen balansploeg gebouwd kan worden; en
hoevele bouwlieden gelooven dat niet hier te lande? Zoo
diezelfde Heerenboer, uit de boeken, overtuigd is gewor-
den, dat ryenteelt het voornaem middel is om de grootste
zuivere winst van den grond te trekken, kent hy, myns
inziens, de ryenteelt niet wanneer hy hem ook tevens
niet in praktyk weet te brengen. Wanneer hy een groot

kapitaal steekt in de gebouwen zyner herdery, te groot
naer evenredigheid van de opbrengsten der landeryen,
en dan veelal nog verkeerd ingerigte gebouwen oprigt,
die over weinig jaren weder verandering behoeven, dan
verraedt zulks onkunde; even groote onkunde als men
eenen fabrikant ten laste zoude leggen, welke zyn fa-
briek-gebouwen verkeerd heeft ingerigt. Wanneer, om
nog een voorbeeld te noemen, waertegen maer al te
dikwyls gezondigd wordt, de Heerenboer, als landeigen-
naer, pachten sluit die hem zelve geene renten verze-
keren en den pachter verarmen, dan verraedt dit onbe-
kendheid met de voorschriften der landhuishoudkunde,
die 't voor hem zelve wenschelyk zoude doen zyn, dat
hy zyne zaken door eene meer bekwaemere hand liet
beheeren.

« Neen, het is niet gemis aen praktische kennis die
gepaerd zoude kunnen gaen met theoretische, het is het
gemis aen landbouw kennis, die vele ondernemingen
doet falen. »

De nyverheid en de openbare gezondheid.

Sedert eenige jaren wordt er veel gesproken van de
aengewende maetregels tot handhaving der openbare
gezondheid. Gouvernementeale, provinciale en gemeen-
telike kommissien bestaan overal met den naam; doch
zoekt men hen in hunne werken op, dan zyn zy nergens
te vinden. Het kwaed, in plaats van afgewerd te worden,
verbreidt zich met eene verbazende snelheid. Men moet
bekennen, dat de wetten en reglementen op de buert-
wegen oneindig zorgvuldiger worden uitgevoerd, dan
degenen, die het leven van duizende menschen moeten
beveiligen tegen eene langzame doch zekere vernieling.

Werpen wy, by voorbeeld, onze oogen op sommige
eetwaren en dranken, dan zien wy het bedrog, de ver-
valsching en de ziekten, die er uit voortvloeijen, onder
allerlei vormen voorschynen. Bakkers, om het gewigt te
leveren, trekken hun brood uit den oven, als 't nog half
deeg is!.... Brouwers zetten eene ontzenuwende kracht
op hun bier, met beculp van lindebollen!.... Suikerei-
fabriekanten drukken in groote letteren op hunne pak-
jes: *chicorée épurée, à l'épreuve*, en mengen de helft
aerde enz. er onder. De graanpellen worden hermalen
en voor goed graen verkocht! De peper is meer dan half
lynzaedmeel! De boter doorkneedt men het meel!

De melkboer neemt al te dikwyls den weg naer de
pomp!

portael zyner kerk, met eene viool; en dit standbeeld was
van het jaer 1335. In de dertiende eeuw bedienden de
brabandsche dichter Adenès en de graef van Champagne,
Thibald-met-zyne-Liedekens, zich van dit speeltuig. Zy
worden verbeeld de viool spelende op handschriften van
hunnen tyd. De vrouwen begeleiden zich van de viool; in
de verhalen der kruisvaarders zegt men het met uitdrukke-
lyke woorden. M. van Reiffenberg, in zynen brief aen M.
Fetis over het muziek, ondersteunt deze beweeing. Hy
spreekt ook van Lodewyk Van Valbeke, brusselschen
kunstoesnaer, vermaerden speler en verveerdiger van
violen, die bloeide in 1294.

'T is waer dat men in Frankryk deze violen vedels
noemde. Maer omdat zy verschilden in verscheidene deelen
van hunnen uitwendigen vorm, omdat zy dikwyls maer dry
snaren hadden, en dat zy er heden vier hebben, daerom is
het niettemin hetzelfde hoog-speeltuig. Al wat men mag
zeggen, is dat men de viool verbeterd en volmaakt heeft
en dat zyn naem nieuw kan wezen. Wat haer bestaan
betreft, indien men het betwist op het tydstip van Koning
Dagobert, die slim en ervaren genoeg was om er op te
spelen, dan moet men Montfaucou verbranden en de cer-
bidweerdige gedeeststukken verbergen welke hy gegraveerd
heeft.

Wy hadden deze voorrede noodig om ons te wapenen
tegen de kritiek der oudtydskundigen, betrekkellyk de
kronyk die men gaet lezen.

II. — DE SPEELMAN.

Echternach, ook al Epternach geheeten, is een klein
steedje van Luxemburg, bevolkt met dry tot vier duizend
inwooners. Het is gebouwd aen den voet van verscheidene
kleine bergjes overdekt met wyngaeds, die vreugdiglyk
eenen ligten hitsigen wyn opleveren, dien men versiert met

dergenen van Stradivari, Amati, Steiner, zyn daerom niet-
temin violen, door de klas der fraeije kunsten van het
instituet van Frankryk uitgeroepen als al de oude snaertui-
gen overtreffende van Italianen, die echter zoo beroemd waren.

De liefhebbers in het algemeen hebben evenwel het denk-
beeld aengekleefd dat de viool geen vier honderd jaren
bestaan heeft, dat zy geboren is in het begin der zestiende
eeuw; dat zy geschitterd heeft in de zeventiende en ach-
tiende; en dat, indien de instrumentering vooruitgang doet,
het speeltuig naer zynen verval helt. Ook zoekt men drijf-
tyglyk de violen op van Amati; voor eene Stradivari betaelt
men tien, twaelf, vyftien duizend franks. Zelfs verhaelt men
dezen trek van den graef van Trantmansdorf, heer van het
hof van Keizer Karel VI, die van den luitmaker Steiner
eene uitmuntende viool kocht op de volgende voorwaer-
den: 1° Dat hy hem acht honderd franks gereed geld zou
betalen; 2° dat hy hem alle dagen een goed noenmael zou
doen opdisschen; 3° dat hy hem alle jaren zou bezorgen een
kleed met gouden galons afgelegd, twee tonnen bier, twaelf
korven fruit voor hem en twaelf voor zyne oude voester-
moeder; 4° dat hy hem twintig franks per maend zou
betalen tot zyne dood toe. De verkooper leefde zestien jaren
na dien koop; by zoo ver dat de viool zoo iets als twintig
duizend franks werd betaeld.

In dezen buitenmatigen prys moet men slechts eene
wanzinnigheid bespeuren, en in de voorwaerden van dien
koop eene grillige oorspronkelykheid, die overigens niet
eenig is in haer slach.

Dus zullen wy het met M. Fetis niet eens zyn. Wy zyn
meer geneigd voor de oorsprongzoekers die de viool doen
opklommen tot de eerste tyden van de alleenheerschappy der
Franken. Montfaucou heeft de sporen der viool ontkend
in de aloude merovingische gedenkstukken. Sint-Juliaan
der Speelmans stond te Parys gebeeldhouwd, hoven het

DE SPEELMAN VAN ECHETERNACH.

I. — DE VIOOL.

Vooraleer het eigenaerdige verhaal aen te vangen dat
hier gaet volgen, is het nuttig, op wyze van redkundige
voorzorg, dat wy een woord reppen over een speeltuig
dezer dagen in zwang, maer dat de geleerden beweerden
niet gekend geweest te zyn voor het tydstip der herbloeijing
van kunsten en wetenschappen. 'T is van de viool dat wy
willen spreken.

In der waerheid, de violen der oudere tyden hadden
wellicht niet juist het maeksel der hedendaegsche. Misschien
ook bezaten onze voorouders der middeleeuw geene instru-
mentisten gelyk Viotti, Lafond, Kreutzer, Beriot, Paganini.
Wie weet het nogtans? Laten wy niet te veel ydelheid
hebben en verachten wy onze voorvaders niet. Daer zyn
nog, in het domein der kunsten, eenige akkers welke zy
met meer kennis bewerkt hebben dan wy.

Echter heeft M. Fetis gezegd dat de viool maer alleenlyk
begon te bloeijen in de eerste jaren der zestiende eeuw;
dat de fransche snaertuigmakers de eerste waren die dit
speeltuig maekten. Hy bestrydt vervolgens diegenen die
beweerden dat de viool dagteekent van de elfde eeuw, omdat
zy dezelve ondermengen, zegt hy, met de drysnarige vedel:
dit speeltuig, voegt hy er by, had byna de gedaente van
eenen waschklopper, op zyne uiteinden uitgehaeld; in zyn
maeksel vond men noch bruggen noch ribben; de harmony-
tafel, in welke midden er eene roos was, was plat op de
boorden van het tuig gelymd.

Op deze nog al duistere beschryving roept hy uit: « Het
was dus geene viool! » Even als of de gedaente altyd heel
en gansch den grond wegdroeg! Maer de violen van
Chanot, hoewel zy niet volkomenlyk den vorm hadden